

RP 106/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till handelskamarlag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en handelskamarlag som innehåller bestämmelser om handelskamarerna och Centralhandelskammaren. Handelskamarerna och Centralhandelskammaren är till karaktären allmännyttiga sammanslutningar som inte strävar efter vinst och inte har som mål att medföra ekonomiska förmåner för sina medlemmar. Sammanslutningarnas tillgångar fördelas inte bland medlemmarna då verksamheten upphör och de delar inte heller ut vinst till sina medlemmar.

Förslaget innebär att den nuvarande regleringen av handelskamarerna förs upp från förordningsnivå till lagnivå. I fråga om handelskamarerna och Centralhandelskammaren skall föreningslagen i regel tillämpas. Handels-

kamarerna och Centralhandelskammaren är således till sin karaktär sådana föreningar som avses i föreningslagen. Avsikten är att det i den föreslagna handelskamarlagen skall tas in bestämmelser endast till den del de är nödvändiga med tanke på skötseln av de offentliga uppgifter som handelskamarerna och Centralhandelskammaren i lag har ålagts. I föreningsrekistret skall göras en skild anteckning om att de verkar som handelskamarer och de kommer att ha en mera omfattande anmälningskyldighet i fråga om de uppgifter som skall antecknas i registret.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
1. Inledning.....	3
2. Nuläge och praxis.....	3
2.1. Lagstiftningen om handelskamrarna och Centralhandelskammaren samt deras verksamhet.....	3
Grundande	3
Uppgifter	3
Organ.....	4
2.2. De offentliga uppgifter som handelskamrarna och Centralhandelskam- maren i lag har ålagts att sköta	5
2.2.1. Övervakningen av CGR- och GRM-revisorerna	5
2.2.2. Att utse skiljemän	6
2.2.3. Att bevilja handlingar i utrikeshandeln.....	6
2.3. Handelskamrarnas verksamhet i andra länder	7
De nordiska länderna	7
Vissa andra länder.....	7
2.4. Bedömning av nuläget	8
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	8
4. Propositionens verkningar	9
5. Beredningen av propositionen	9
DETALJMOTIVERING.....	10
1. Motivering till lagförslaget.....	10
2. Ikraftträdande.....	15
3. Lagstiftningsordning	15
LAGFÖRSLAGEN.....	16
Handelskammarlag	16

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I Finland är 21 handelskamrar verksamma, och det gemensamma organet för dem är Centralhandelskammaren. Var och en av handelskamrarna har sitt eget geografiskt avgränsade verksamhetsområde. Centralhandelskammarens verksamhetsområde utgörs av hela landet. Handelskammarorganisationen bildas av handelskamrarna och Centralhandelskammaren tillsammans. Antalet medlemmar i handelskamrarna uppgick i slutet av år 2001 till 16 651 företag och sammanslutningar.

Handelskamrarna i Finland	Grundad	Medlems- antal
Esbo	1985	1 101
Södra Karelen	1940	327
Södra Österbotten	1951	423
Södra Savolax	1954	361
Helsingfors	1917	5 146
Tavastland	1957	540
Mellersta Finland	1930	465
Kuopio	1918	764
Kymmenedalen	1929	3 571
Lahtis	1940	487
Lapland	1939	433
Västra Nyland	1947	187
Uleåborg	1918	709
Österbotten	1970	916
Norra Karelen	1954	484
Raumo	1981	277
Riihimäki-Hyvinge	1953	273
Satakunta	1930	494
Tammerfors	1918	1 150
Åbo	1917	1 532
Åland	1945	225

Finansieringen av handelskamrarnas och Centralhandelskamrarnas verksamhet baserar sig vid sidan av medlemsavgifter på att olika slags tjänster tillhandahålls företagen. Tjänster tillhandahålls också andra företag än medlemsföretag. Finansieringen av de offentliga

uppgifterna är ordnad uppgiftsvis.

2. Nuläge och praxis**2.1. Lagstiftningen om handelskamrarna och Centralhandelskammaren samt deras verksamhet**

Handelskamrarnas verksamhet har från och med år 1917 reglerats genom förordning. Den nuvarande handelskammarförordningen (337/1988) trädde i kraft den 1 januari 1989 och i den har efter det gjort vissa ändringar.

Grundande

Enligt handelskammarförordningen är det statsrådet som efter att ha hört Centralhandelskammaren beslutar om grundandet av en handelskammare. För grundandet av en handelskammare krävs att handelskammaren har tillräckliga ekonomiska och funktionella förutsättningar för en ändamålsenlig verksamhet. Handels- och industriministeriet fastställer efter att ha hört Centralhandelskammaren handelskamrarnas stadgar. Centralhandelskammaren fattar beslut om handelskamrarnas verksamhetsområden. Centralhandelskammaren utgör det gemensamma organet för handelskamrarna.

Medlemmar i en handelskammare kan vara sammanslutningar som idkar näringsverksamhet, enskilda näringsidkare, föreningar som främjar näringsverksamhet samt kommuner. Privatpersoner kan vara personmedlemmar i handelskamrarna. En medlem kan utträda eller uteslutas ur en handelskammare.

Uppgifter

Enligt handelskammarförordningen har en handelskammare till uppgift att främja verksamhetsförutsättningarna och bevaka de gemensamma intressena för näringslivet inom sitt verksamhetsområde. Centralhandelskammaren har motsvarande uppgift inom hela landet. Handelskammarförordningen in-

nehåller detaljerade förteckningar över uppgifterna.

Handelskamrarna eftersträvar att påverka myndigheter och lagstiftning och därvid bevaka näringslivets intressen och att utveckla marknadsekonomi. Handelskamrarna främjar samarbetet mellan näringslivet och myndigheterna. Handelskamrarna främjar näringslivets utveckling bland annat genom rådgivning och information om frågor som gäller näringslivet samt genom att anordna utbildning. Ytterligare främjar handelskamrarna samverkan mellan företag och upprätthåller register samt främjar utrikeshandeln och beviljar och bestyrker handlingar i utrikeshandeln. För näringslivets behov auktoriserar handelskamrarna revisorer och andra sakkunniga samt övervakar deras verksamhet. Handelskamrarna avger också utlåtanden i frågor som gäller näringslivet.

De prioriterade områdena inom handelskamrarnas intressebevakning utgörs, vid sidan av de allmänna frågorna som hänför sig till företagsverksamheten, såsom beskattning, lagstiftning och företagets internationalisering, i synnerhet av de frågor som stöder verksamhetsmiljön för företagen inom det egna verksamhetsområdet, såsom planläggning, regionalpolitik och trafikpolitik.

Handelskamrarna är med i de gemensamma utvecklingsprojekten för sina respektive verksamhetsområden och i de organ som bereder dessa projekt. Förutom rådgivning har handelskamrarnas tjänsteutbud omfattat bland annat tjänster i anknytning till medlemsföretagens internationalisering samt utbildningsverksamhet. I anslutning till en del handelskammare finns Europeiska unionens informationscentra. Många handelskamrar har också deltagit i projekt som stöder företagsverksamheten såsom till exempel i projekt finansierade av Europeiska unionens strukturfonder samt arrangerat mässor och motsvarande evenemang.

Centralhandelskammaren eftersträvar att påverka samhällets utveckling för att förbättra verksamhetsförutsättningarna för näringslivet. Den bevakar också näringslivets intressen genom att försöka påverka lagstiftningen och myndigheternas verksamhet. Centralhandelskammaren koordinerar och stöder handelskamrarnas verksamhet och främjar

utrikeshandeln och sköter kontakterna till handelskamrarna i andra länder. Centralhandelskammaren har också till uppgift att auktorisera revisorer och andra sakkunniga och att övervaka deras verksamhet. Dessutom beviljar Centralhandelskammaren som erkänsla av landets näringsliv förtjänsttecken till personer verksamma inom företag.

I fråga om bevakningen av näringslivets intressen utgörs Centralhandelskammarens prioriterade områden av beskattningen, lagstiftningen, den ekonomiska politiken, politiken gällande små och medelstora företag, regional- och strukturpolitiken, handeln med tjänster, den internationella handeln och EU-politiken.

En central del av Centralhandelskammarens verksamhet utgörs av att handha självregleringen inom näringslivet och att utse skiljemän i tvistemål. För de uppgifter som gäller självregleringen inom näringslivet finns det vid Centralhandelskammaren en opinionsnämnd för god affärssed och en varuspektionsnämnd. Opinionsnämnden för god affärssed avger på begäran utlåtanden i sådana tvister mellan företag som gäller god affärssed eller annars otillbörligt förfarande i näringsverksamhet. Utlåtanden avges också om huruvida en åtgärd kränker de av Internationella handelskammaren godkända internationella grundreglerna för reklam. Varubesiktningnämnden handhar godkännandet av varubesiktningmän och övervakningen av deras verksamhet. Skiljenämnden utser skiljemännen med stöd av avtalsbaserade skiljeklausuler. Att utse skiljemän på basis av avtal skall, när det gäller grunden, skiljas från det s.k. legala förfarandet, som baserar sig på lagen om aktiebolag (734/1978), även om det i praktiken är samma nämnd som utser de skiljemän som är på förslag oavsett grund. I de fall som baserar sig på avtal följer nämnden de stadgar som har fastställts för dess verksamhet, om man har kommit överens om detta genom skiljeklausuler.

Organ

Handelskammarförordningen innehåller bestämmelser om handelskamrarnas och Centralhandelskammarens organ och system för beslutsfattande. Medlemmarna i en han-

delskammare utövar vid handelskammarens möten sin rätt att besluta om handelskammarens angelägenheter. Varje medlem har vid mötena en röst och ärendena avgörs med enkel majoritet.

Övriga organ som en handelskammare har är handelskammarens delegation, styrelse och verkställande direktör. Om en delegation har tillsatts vid en handelskammare, har den bland annat till uppgift att välja medlemmarna i handelskammarens styrelse. Styrelsen handhar handelskammarens förvaltning och en ändamålsenlig organisering av verksamheten. Verkställande direktören ser till att de uppgifter som ankommer på handelskammaren sköts i enlighet med de anvisningar och föreskrifter som styrelsen har utfärdat.

Vid Centralhandelskammaren utövas beslutanderätten av Centralhandelskammarens delegation, till vilken varje handelskammare väljer representanter i proportion till handelskammarens medlemsantal. Varje medlem har i delegationen en röst och ärendena avgörs i regel med enkel majoritet. Centralhandelskammarens verksamhet leds av en styrelse, som avgör de ärenden som inte ankommer på delegationens möte. Centralhandelskammarens verkställande direktör ser till att de uppgifter som ankommer på Centralhandelskammaren sköts i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter.

Vid handelskamrarna och Centralhandelskammaren finns nämnder som är tillsatta för behandlingen av särskilda frågor. För skötseln av de offentliga uppgifterna finns det vid handelskamrarna ett revisionsutskott och vid Centralhandelskammaren en revisionsnämnd, en mäklarnämnd och en skiljenämnd för utnämning av skiljemän.

Handelskamrarna och Centralhandelskammaren kan i eget namn förvärva rättigheter och åta sig förpliktelser samt kära och svara. Dessutom anges de personer som har rätt att teckna handelskamrarnas och Centralhandelskammarens namn. Ett register över de personer som har rätt att teckna handelskamrarnas namn förs av Centralhandelskammaren. Närmare bestämmelser om verksamheten ges i handelskamrarnas stadgar och i Centralhandelskammarens reglemente.

Rätt att använda benämningen handelskammare har enligt handelskammarförord-

ningen endast de sammanslutningar som statsrådet har beviljat denna rätt.

2.2. De offentliga uppgifter som handelskamrarna och Centralhandelskammaren i lag har ålagts att sköta

2.2.1. Övervakningen av CGR- och GRM-revisorerna

Bestämmelser om godkännandet av revisorer och övervakningen av deras verksamhet finns i revisionslagen (936/1994). Centralhandelskammarens revisionsnämnd godkänner de revisorer som godkänns av centralhandelskammaren (CGR-revisorerna) och övervakar deras verksamhet, arrangerar yrkesexamensprov för CGR-revisorer och de revisorer som godkänns av handelskammaren (godkänd räkenskapsman, GRM) samt handhar styrningen och utvecklingen i anslutning till övervakningen av de godkända revisorerens verksamhet. En handelskammarens revisionsutskott för sin del godkänner GRM-revisorerna och övervakar deras verksamhet. Användningen av de i lagen angivna yrkesbenämningarna är begränsad till att gälla de revisorer och revisionssammanslutningar som i enlighet med revisionslagen har införts i det berörda registret.

I revisionslagen ingår i fråga om både Centralhandelskammarens revisionsnämnd och handelskamrarnas revisionsutskott bestämmelser om tillsättandet, sammansättningen, beslutförhållningen och uppgifterna samt om sökande av ändring i beslut fattade av dessa organ.

Till revisionsnämnden väljer Centralhandelskammarens delegation en ordförande, en vice ordförande och nio övriga medlemmar samt suppleanterna för dessa. Handels- och industriministeriet förordnar tre medlemmar i revisionsnämnden och suppleanterna för dessa. Till revisionsutskottet väljer en handelskammare för sin del en ordförande, en vice ordförande samt sex andra medlemmar och suppleanterna för dessa. Enligt revisionslagen skall bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) tillämpas på behandlingen av ärendena i Centralhandelskammarens revisionsnämnd och i handelskamrarnas revisionsutskott.

Centralhandelskammarens revisionsnämnd och handelskamrarnas revisionsutskott har rätt att för att kunna utföra övervakningen få tillgång till uppgifter av godkända revisorer. Sådana upplysningar som har erhållits då övervakningsuppgifterna utförs och som gäller övervakningsobjektets eller någon annans ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller en privatpersons personliga omständigheter får i regel inte yppas utan tillstånd därtill. Att bryta mot tystnadsplikten är straffbart.

Revisionsnämnden och ett revisionsutskott kan såsom en påföljd i anslutning till övervakningen göra en framställning om att ett godkännande skall återkallas eller tilldela en revisor en varning eller en anmärkning.

I revisionslagen ingår det också bestämmelser om hur man söker rättelse i beslut fattade av handelskamrarnas revisionsutskott och om att söka ändring i beslut fattade av Centralhandelskammarens revisionsnämnd.

Revisionslagen ger Centralhandelskammaren och handelskamrarna rätt att ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för skötseln av de uppgifter som avses i revisionslagen. I fråga om avgifterna tillämpar handelskamrarna och Centralhandelskammaren i praktiken bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Avsikten är att bestämmelserna skall preciseras i samband med en revidering av revisionslagen.

2.2.2. Att utse skiljemän

I lagen om aktiebolag har Centralhandelskammaren anförtrottps uppgiften att utse skiljemän i en del fall. I 14 kap. 3 och 12 § lagen om aktiebolag ingår det bestämmelser om den rätt att kräva inlösen som hänför sig till fusion av aktiebolag och i 19 § i samma kapitel om inlösen av minoritetsaktier. I 14 a kap. 3 § lagen om aktiebolag ingår det bestämmelser om den rätt att kräva inlösen som hänför sig till delning av aktiebolag samt i 17 kap. 3 § om utövande av den rätt att kräva inlösen som hänför sig till att ett publikt aktiebolag ombildas till ett privat aktiebolag. För att de ovan nämnda inlösningstvisterna skall kunna lösas skall Centralhandelskammaren, på ansökan av den part som kräver inlösen, med stöd av 16 kap. 5 § lagen om aktiebolag

utse ett tillräckligt antal skiljemän och förordna en ordförande för skiljemännen. Enligt handelskammarförordningen finns det vid Centralhandelskammaren en skiljenämnd som har till uppgift att utse skiljemännen.

En part som är missnöjd med en skiljedom som har meddelats av skiljemän med stöd av lagen om aktiebolag kan genom att väcka talan föra saken till prövning av domstol. Talan skall väckas inom två månader från delgivningen av skiljedomen.

Att godkänna fastighetsförmedlare och hyreslägenhets- och hyreslokalsförmedlare

Enligt lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) skall Centralhandelskammaren tillsätta en mäklarnämnd som har till uppgift att arrangera kompetensprov för fastighetsmäklare och hyreslägenhets- och hyreslokalsförmedlare. Användningen av yrkesbenämningarna auktoriserad fastighetsmäklare (förkortas AFM) och auktoriserad hyreslägenhets- eller hyreslokalsförmedlare (förkortas AHM) har begränsats till att gälla endast mäklare som har avlagt detta kompetensprov.

Till mäklarnämnden hör en ordförande och en vice ordförande med juristutbildning samt minst tre och högst sex andra medlemmar och deras suppleanter. Bland medlemmarna skall det finnas företrädare både för rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler och för fastighetsförmedlingsrörelser.

Centralhandelskammaren kan för deltagande i provet ta ut en avgift som högst får motsvara kostnaderna för att arrangera provet. På behandlingen av ärenden i mäklarnämnden och på en delgivning som gäller ett mäklarprov tillämpas i regel samma bestämmelser som vid myndighetsverksamhet. På mäklarnämndens medlemmar och funktionärer tillämpas också de straffrättsliga bestämmelserna om tjänsteansvar. I lagen om förmedlingsrörelser ingår det också bestämmelser om sökande av rättelse och ändring i beslut av mäklarnämnden.

2.2.3. Att bevilja handlingar i utrikeshandel

Handelskamrarna utfärdar på ansökan internationella ATA carnet-tullhandlingar med

vilka man temporärt tullfritt kan föra utställningsföremål, yrkesutrustning och kommersiella varuprov ur landet. Utfärdandet av ATA carnet-handlingar grundar sig på den internationella tullkonventionen rörande ATA-carneten för temporär införsel av varor (FördrS 34/1964). Tullstyrelsen har godkänt Centralhandelskammaren som en sådan garanterande samanslutning som avses i kapitel I artikel I punkt f i konventionen.

Handelskamrarna utfärdar och bestyrker handlingar i utrikeshandeln, av vilka de viktigaste är Europeiska gemenskapens allmänna ursprungsbevis. Utfärdandet av ursprungsbevis enligt gällande praxis grundar sig på den i Kyoto den 18 maj 1973 ingångna internationella konventionen om förenkling och harmonisering av tullförfaranden (FördrS 6/1978). Handelskamrarna verkar i flera länder som instanser som är auktoriserade av de stater som har anslutit sig till konventionen. I Finland har Tullstyrelsen med stöd av 6 § 2 mom. tullagen (1466/1994) befullmäktigat handelskamrarna att utfärda sådana allmänna ursprungsbevis som berättigar till annat än tullförmånsbehandling och som avses i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen.

2.3. Handelskamrarnas verksamhet i andra länder

De finländska handelskamrarna utgör en del av det internationella handelskammarsystemet, som tillkom år 1599 i Marseilles. Numera är drygt 10 000 handelskamrar verksamma i 150 länder. Handelskamrarnas rättsliga ställning varierar avsevärt i Europa. På basis av lagarna kan man inte ge någon enhetlig rättslig definition på handelskamrarna. De uppgifter som har ålagts handelskamrarna är av två slag. För det första verkar handelskamrarna som organ av officiell karaktär vilka bistår statsmakten i fråga om olika slags åtgärder inom näringslivet till exempel genom att godkänna sakkunniga och övervaka deras verksamhet. För det andra verkar handelskamrarna till förmån för näringslivets in-

tressen.

Handelskammarsystemet i de länder där det är obligatoriskt att tillhöra en handelskammare (t.ex. Tyskland, Frankrike, Österrike, Italien, Spanien, Nederländerna) kallas för det s.k. public law-systemet till skillnad från det s.k. private law-systemet, dvs. det som råder i de länder där det är frivilligt att tillhöra en handelskammare (t.ex. Finland, Sverige, Förenade konungariket, Danmark, Belgien, Irland).

De nordiska länderna

I Sverige regleras handelskamrarnas verksamhet i en lag från år 1990. Den svenska regeringen beviljar tillstånd att grunda en handelskammare. I Sverige anser man att en handelskammare allmänt sett representerar näringslivet. Handelskamrarna verkar som intresseorganisationer, vartill de också har en del offentliga uppgifter. Handelskamrarna beviljar handlingar i anslutning till utrikeshandeln, såsom ursprungsbevis. De handhar denna uppgift under tjänsteansvar och är då direkt underställda myndighetsövervakning. Handelskamrarna godkänner också varubesiktningsmän och övervakar deras verksamhet.

I Danmark baserar sig handelskamrarnas verksamhet på föreningslagen. Handelskamrarna har till uppgift att främja näringslivets allmänna intressen och att tillhandahålla medlemsföretagen olika slags tjänster.

I Norge beviljas tillstånd att grunda en handelskammare av handels- och industriministeriet. Handelskammaren i Oslo fungerar som centralhandelskammare och ansvarar bl.a. för ATA carnet-tullhandlingarna. Innan en ny handelskammare kan grundas behövs ett utlåtande från handelskammaren i Oslo om att den handelskammare som skal grundas har tillräckliga resurser och möjligheter att sköta notariatfunktionerna på behörigt sätt.

Vissa andra länder

I Tyskland regleras handelskamrarnas verksamhet i en lag från år 1956. De regionala handelskamrarna har en gemensam centralorganisation. Den allmänna uppgiften för

handelskamrarna är att försvara de intressen som företagen i den egna regionen har, att anordna utbildning samt att sköta en del förvaltningsuppgifter, såsom att bevilja ursprungsbevis och att certifiera handelsfakturer. På regional nivå verkar handelskamrarna som rådgivare till de regionala myndigheterna i frågor som gäller näringslivet. Handelskamrarnas verksamhet övervakas av ekonomiministeriet.

I Frankrike regleras handelskamrarnas verksamhet i en lag från år 1898. De lokala och regionala handelskamrarna har en gemensam centralorganisation. Handelskamarorganisationen avger utlåtanden till regeringen och de lokala myndigheterna i frågor som gäller näringslivet. Dessutom sprider handelskamrarna information om företagsverksamheten, tillhandahåller företagen rådgivning, främjar internationaliseringen och utbildningen. Handelskamrarnas verksamhet övervakas av industriministeriet.

I Nederländerna baserar sig regleringen av handelskamrarna på en lag från år 1998. De lokala handelskamrarna har en gemensam centralorganisation. Handelskamrarnas uppgifter består i Nederländerna av att sköta förvaltningsuppgifter och intressebevakning och att tillhandahålla tjänster. Till handelskamrarnas uppgifter hör bland annat att på myndigheternas vägnar handha verkställigheten av lagstiftning i en del fall. Handelskamrarnas verksamhet övervakas av ekonomiministeriet.

Också i Spanien, Italien och Österrike baserar sig regleringen av handelskamrarna på en speciallag.

På handelskamrarnas verksamhet i Förenade konungariket tillämpas bolagslagstiftningen. I rättsligt avseende anses handelskamrarna vara bolag. I lagstiftningen har inte handelskamrarna ålagts några särskilda uppgifter. Handelskamrarna har till uppgift att driva företagets allmänna intressen, att tillhandahålla företagen information och rådgivningstjänster, att utveckla regionerna samt att anordna yrkesutbildning.

I Belgien tillämpas på handelskamrarnas verksamhet en lag som gäller sammanslutningar som inte eftersträvar vinst. Handelskamrarna har som lagbaserad uppgift att bevilja ATA carnet-handlingar och ursprungs-

bevis. Handelskamrarna tillhandahåller företagen information, rådgivning och utbildningstjänster samt främjar näringslivets allmänna intressen.

På Irland tillämpas bolagslagstiftningen på handelskamrarna. Handelskamrarna har inte några lagbaserade uppgifter. Handelskamrarna har till uppgift att främja medlemsföretagens intressen, att tillhandahålla utbildnings- och informationstjänster samt att utveckla ekonomin inom sina respektive områden.

2.4. Bedömning av nuläget

Handelskamarorganisationens verksamhet har i Finland grundat sig på en reglering på förordningsnivå. I de gällande författningarna på lagnivå ingår det inte någon sådan bestämmelse om bemyndigande som utfärdandet av en handelskamarförordning skulle kunna grunda sig på i framtiden. För att undanröja denna brist i lagstiftningen är det nödvändigt att föra regleringen av handelskamrarnas och Centralhandelskammarens verksamhet upp till lagnivå.

Den nuvarande handelskamarförordningen tillhandahåller i sig fungerande ramar för att ordna handelskamrarnas och Centralhandelskammarens verksamhet och för att sköta uppgifterna. Bestämmelserna om uppgifternas centrala innehåll eller handelskamrarnas organisation är det således inte nödvändigt att ändra. Dock är det inte ändamålsenligt att det är handels- och industriministeriet som fastställer handelskamrarnas stadgar.

Handelskamrarnas organisation och intressebevakningsuppgifter motsvarar i hög grad den verksamhet som bedrivs av föreningar. Handelskamrarna och Centralhandelskammaren har dock i speciallagstiftning ålagts att sköta offentliga uppgifter. Till den del som övervakningen av skötseln av dessa offentliga uppgifter inte har ordnats i speciallagstiftningen i fråga bör de nödvändiga bestämmelserna intas i den lag som gäller handelskamrarna.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Med propositionen höjs den nuvarande regleringen av handelskamrarna och Central-

handelskammaren, som baserar sig på en förordning av s.k. eget ursprung, till lagnivå.

Genom den föreslagna lagen klargörs också rättsläget enligt den nuvarande handelskammarförordningen. Både en handelskammare och Centralhandelskammaren är självständiga juridiska personer. Regleringen av handelskamrarnas och Centralhandelskammarens verksamhet är det ändamålsenligt att genomföra med en särskild lag om handelskamrarna och Centralhandelskammaren på så sätt att regleringen i huvudsak grundar sig på föreningslagen (503/1989).

Förslaget till handelskammarlag innehåller bestämmelserna om handelskammarorganisationens mest centrala uppgifter och om tillstånd att grunda en handelskammare samt om den offentliga tillsynen över verksamheten. I enlighet med bestämmelserna i den nuvarande handelskammarförordningen innehåller förslaget också bestämmelser om utseende av skiljemän som avses i lagen om aktiebolag. Förutom de offentliga uppgifter som har anförtrots handelskammarorganisationen anges i lagen på ett allmänt plan också de övriga uppgifter som handelskamrarna och Centralhandelskammaren har. På handelskamrarna och Centralhandelskammaren skall tillämpas bestämmelserna i föreningslagen, om inte annat bestäms i denna lag. Föreningslagen skall tillämpas bland annat på grundande, registrering, upplösning, förvaltning, beslutanderätt och beslutsfattande i fråga om handelskamrarna. Närmare bestämmelser om handelskamrarnas verksamhet skall enligt förslaget ges i handelskamrarnas och Centralhandelskammarens stadgar.

Målet med den föreslagna lagen är att trygga att de offentliga uppgifter som har anförtrots handelskammarorganisationen kommer att skötas på behörigt sätt också i framtiden genom att säkerställa att handelskamrarnas och Centralhandelskammarens uppgifter av olika slag inte sammankopplas med varandra på ett sätt som äventyrar det allmänna förtroendet.

Förslaget klargör Centralhandelskammarens skiljenämnds roll vad gäller dess uppgifter enligt lagen om aktiebolag. För de offentliga uppgifternas del anges förfarandena i förslaget och för andra uppgifters del i skiljenämndens stadgar.

Ett mål med propositionen är också att säkerställa den offentliga tillgången till information om de organ som sköter handelskamrarnas och Centralhandelskammarens offentliga uppgifter. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på handelskamrarna och Centralhandelskammaren när dessa sköter sådana offentliga uppgifter som de har ålagts att sköta.

Lagen skall inte tillämpas på den verksamhet som bedrivs av en sådan handelskammare mellan Finland och ett främmande land, vars stadgar statsrådet har fastställt med stöd av 25 § i den nuvarande handelskammarförordningen eller på vars verksamhet föreningslagen numera tillämpas. Den enda handelskammare som har verkat med stöd av 25 § i den nuvarande förordningen har varit Finska handelskammaren, som på sommaren år 2001 har registrerat sig som en förening i enlighet med föreningslagen.

4. Propositionens verkningar

Propositionen medför inte några ökade offentliga utgifter. Att bevilja tillstånd att grunda en handelskammare är också för närvarande en uppgift för handels- och industriministeriet. Registreringen av en handelskammare är en ny uppgift för Patent- och registerstyrelsen, men den kan skötas med nuvarande resurser. Tekniskt sett medför det en del kostnader att inrätta en separat del av föreningsregistret, vilka kostnader täcks med en avgift som tas ut av handelskamrarna liksom kostnaderna för att föra registret. Propositionen har inte några andra ekonomiska verkningar i fråga om handelskamrarna eller Centralhandelskammaren eller i fråga om personal.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet i samarbete med Centralhandelskammaren. Patent- och registerstyrelsen och handelskamrarna har under beredningen framlagt sina synpunkter på utkastet och justitieministeriet har avgivit ett utlåtande om utkastet till propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 §. *Handelskamrarna och Centralhandelskammaren.* I 1 mom. ingår en definition på handelskammare och i 2 mom. en definition på Centralhandelskammaren. En handelskammare är en medlemssammanslutning i Centralhandelskammaren. Centralhandelskammaren för sin del är det gemensamma organet för handelskamrarna och verkar till stöd för deras verksamhet. Enligt 3 mom. tillämpas föreningslagen på handelskamrarna och Centralhandelskammaren, om inte annat bestäms i denna lag. De är således föreningar till sin rättsliga karaktär och i denna lag ingår en del specialbestämmelser som gäller dessa föreningar. På basis av föreningslagen är båda till karaktären sådana sammanslutningar som inte har som syfte att medföra ekonomiska fördelar för sina medlemmar.

Förhållandet mellan en handelskammare och Centralhandelskammaren är i praktiken likadant som det förbundsförhållande mellan en centralorganisation och en medlemsorganisation som avses i föreningslagen. Handelskamrarnas och Centralhandelskammarens verksamhetsformer är intimt anknytna till varandra. Förutom det praktiska samarbetet utöver handelskamrarna enligt 4 § i förslaget beslutanderätt i Centralhandelskammaren. Dessutom föreligger det mellan handelskamrarna och Centralhandelskammaren en ekonomisk gemenskap baserad på olika slags avgifter.

Då förhållandet mellan en handelskammare och Centralhandelskammaren definieras juridiskt på samma sätt som det förbundsförhållande mellan en centralorganisation och dess medlemsorganisation som avses i föreningslagen, visar detta att en handelskammare har en särställning som representant för näringslivet inom sitt eget område och att den intar en självständig ställning i förhållande till Centralhandelskammaren. Definitionen av förhållandet innebär att sådan beslutanderätt som tillkommer en handelskammare inte kan överföras på Centralhandelskammaren, om inte handelskammaren genom sitt eget beslut

avstår från sin självständiga beslutanderätt till förmån för Centralhandelskammaren. Centralhandelskammaren kan således inte utan handelskamrarnas samtycke fatta beslut som är förpliktande för handelskamrarna. I synnerhet framhävs detta då en handelskammare avger utlåtanden eller annars vidtar åtgärder i egenskap av representant för näringslivet inom sitt eget område. Bortsett från uppgiften att utse skiljemännen har beslutanderätten i fråga om de offentliga uppgifterna fastställts i speciallagar.

Centralhandelskammarens medlemmar är de handelskammare som avses i 1 mom. I praktiken skulle en handelskammare kunna utträda ur Centralhandelskammaren, men samtidigt skulle den förlora den ställning som handelskammare som avses i denna lag. Den skulle inte kunna sköta de offentliga uppgifter som avses i denna lag och inte använda namnet handelskammare. Förslaget sammankopplar skötseln av de offentliga uppgifterna i fråga och medlemskapet i Centralhandelskammaren.

I egenskap av separata sammanslutningar har en handelskammare och Centralhandelskammaren på samma sätt som för närvarande rätt att självständigt ingå avtal och åta sig andra förpliktelser, som de har ett självständigt juridiskt ansvar för. Handelskamrarna kan också ingå avtal sinsemellan och med Centralhandelskammaren. En handelskammare eller Centralhandelskammaren är inte ansvariga för varandras förpliktelser. Likaså kan en handelskammare och Centralhandelskammaren självständigt agera som kärke och svarande i en rättegång.

Enligt paragrafen utgörs den centrala uppgiften för en handelskammare och Centralhandelskammaren liksom för närvarande av att främja verksamhetsförutsättningarna för näringslivet. Verksamheten koncentreras för en handelskammare del i första hand till det egna verksamhetsområdet. Centralhandelskammarens verksamhetsområde omfattar hela landet.

Den snabba ekonomiska internationaliseringen och den därtill anknytna snabba för-

ändringen av företagsverksamhetens karaktär förutsätter att verksamhetsmiljön för företagen ses i ett vidsträckt perspektiv. Verksamheten för företagen inom en handelskammarens verksamhetsområde påverkas i betydande grad förutom av regionala beslut och åtgärder samt Finlands nationella beslut också av internationella beslut, särskilt sådana som fattas av Europeiska unionen. Det verksamhetsområde som har fastställts för en handelskammare innebär sålunda inte en regional begränsning av handelskammarens verksamhet utan framhäver att huvudvikten i fråga om respektive handelskammarens verksamhet är förlagd till det egna verksamhetsområdet.

Med att främja verksamhetsförutsättningarna avses i vidsträckt bemärkelse alla de åtgärder som antingen direkt eller indirekt inverkar på företagets verksamhet. Av det här slaget är särskilt de frågor som hänför sig till beskattningen, lagstiftningen, yrkesutbildningen och trafikpolitiken, vilka frågor är av betydelse för att man skall kunna skapa en gynnsam verksamhetsmiljö för företagen. Uppgifterna i fråga kan anges närmare i handelskamrarnas och Centralhandelskammarens stadgar. Att främja verksamhetsförutsättningarna för näringslivet innebär inte enbart verksamhet som riktar sig till det offentliga utan också att främja företagets inbördes samverkan såsom till exempel att utveckla självregleringen inom näringslivet.

Centralhandelskammaren beviljar personer verksamma i företag förtjänsttecken som Finlands näringslivs erkänsla. Dessa förtjänsttecken har en halvofficiell ställning vid sidan av officiella heders- och förtjänsttecken och de kan bäras vid alla tillställningar där hederstecken bärs, varför det föreslås att de omnämns i paragrafen. Förtjänsttecken beviljas för minst tio års arbete hos en och samma arbetsgivare eller som självständig företagare. Beviljandet av förtjänsttecken är inte en offentlig uppgift som ålagts Centralhandelskammaren varför handels- och industriministeriet inte utövar tillsyn över beviljandet av förtjänsttecken eller grunderna för beviljandet av förtjänsttecken utan Centralhandelskammaren beslutar självständigt om detta.

2 §. *De offentliga uppgifter som har ålagts handelskamrarna och Centralhandelskammaren.* I 1 mom. uppräknas i informativt syf-

te för handelskamrarnas del och i 2 mom. för Centralhandelskammarens del de offentliga uppgifter som de sköter för närvarande. Bestämmelser om uppgifterna ingår i respektive speciallagar och detta förslag medför inte några ändringar i fråga om uppgifterna eller skötseln av uppgifterna.

Revisionslagen föreskriver att handelskamrarna och Centralhandelskammaren skall ha hand om godkännandet av och tillsynen över CGR- och GRM-revisorerna. Centralhandelskammaren skall enligt lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler arrangera ett kompetensprov för fastighetsmäklare och hyreslägenhetsförmedlare samt enligt lagen om aktiebolag utnämna skiljemän i vissa fall. Med stöd av ett bemyndigande från Tullstyrelsen utfärdar handelskamrarna ATA carnet-tullhandlingar och ursprungsbevis.

I fråga om de nuvarande offentliga uppgifterna täcks kostnaderna med avgifter som tas ut av parterna och bestämmelser om skötseln av uppgifterna finns i revisionslagen och för de uppgifters del som avses i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler i respektive speciallagar.

3 §. *Tillstånd att grunda en handelskammare.* Enligt 1 mom. beviljas tillstånd att grunda en handelskammare av handels- och industriministeriet. Enligt 11 § reglementet för statsrådet (1522/1995) är det också för närvarande ministeriet som fattar beslut i ärendet. Grundandet av en handelskammare skall enligt förslaget ske på framställning av Centralhandelskammaren i stället för att den enligt vad som nu är fallet avger ett utlåtande i ärendet. Ändringen framhäver att det i första hand är näringslivet självt som skall överväga frågan om det är nödvändigt att grunda en ny handelskammare. Då Centralhandelskammaren fattar beslut om att göra en framställning om grundandet av en ny handelskammare representerar den samtliga handelskammarens gemensamma uppfattning om att förutsättningarna för att grunda en ny handelskammare har uppfyllts. Centralhandelskammarens framställning är inte bindande för handels- och industriministeriet.

En förutsättning för att få tillstånd är att

den handelskammare som skall grundas har tillräckliga ekonomiska och funktionella förutsättningar för skötseln av de offentliga uppgifter som den i lag har ålagts att sköta. Förslaget preciserar ordalydelsen i den nuvarande handelskammarförordningen. Då man fattar beslut om tillståndet skall granskningen i första hand utföras med tanke på att de offentliga uppgifterna kommer att skötas på behörigt sätt. I praktiken skall handelskammarnas uppgifter och verksamhetsområde granskas som en helhet. Ett tillräckligt antal medlemmar ger också verksamheten tillräcklig stabilitet och förutsättningar för att man skall kunna koncentrera sig på att sköta de uppgifter som avses i lagen.

I 2 mom. bestäms att förutom stadgarna och fastställelsen av verksamhetsområdet skall till Centralhandelskammarens framställning om grundande av en handelskammare också fogas en utredning om de ekonomiska och funktionella förutsättningarna för den handelskammare som skall grundas. På förutsättningarna inverkar näringsstrukturen inom det planerade verksamhetsområdet och hur många av det planerade områdets företag som kan tänkas bli medlemmar i den handelskammare som skall grundas. I regel skall tillstånd att grunda en ny handelskammare beviljas, om det föreligger på objektiva grunder bedömda förutsättningar för grundandet.

Grundandet avses i övrigt ske i enlighet med föreningslagen, vilket innefattar att det skall hållas ett möte där handelskammaren grundas och att en stiftelseurkund skall uppsättas. Till stiftelseurkunden skall fogas de stadgar som har utarbetats för handelskammaren.

Enligt 3 mom. kan handels- och industriministeriet återkalla tillståndet för en handelskammare, om de väsentliga förutsättningarna för beviljandet av tillståndet inte längre uppfylls i fråga om berörda handelskammare. Då man överväger att återkalla ett tillstånd iaktas samma principer som då man överväger att bevilja ett tillstånd. Eventuellt återkallande av tillstånd skall då i första hand betraktas utifrån skötseln av de offentliga uppgifterna. För att ministeriet vid behov skall kunna ingripa i en handelskammarens verksamhet utan dröjsmål har ministeriet rätt

att vidta åtgärder utan Centralhandelskammarens framställning.

Om en handelskammarens tillstånd återkallas av handels- och industriministeriet, skall de offentliga uppgifter som den har skött överföras på en annan handelskammare.

Då Centralhandelskammaren verkar som gemensamt organ för handelskamrarna, beviljas den på grund av sin speciella karaktär inte något separat verksamhetstillstånd.

4 §. *Centralhandelskammarens delegation.* Avsikten är att en handelskammare och Centralhandelskammarens stadgar och organ i regel skall bestämmas enligt föreningslagen. Således skall en handelskammare och Centralhandelskammaren enligt föreningslagen ha en styrelse och en verkställande direktör på samma sätt som för närvarande. Bestämmelserna om verkställande direktören och dennas ställning skall finnas i handelskamrarnas och Centralhandelskammarens stadgar. Däremot behövs det bestämmelser om den nuvarande delegationen vid Centralhandelskammaren, eftersom det inte ingår något omnämnande om ett sådant organ i föreningslagen.

Enligt 1 mom. utövas på samma sätt som för närvarande den högsta beslutanderätten vid Centralhandelskammaren av Centralhandelskammarens delegation. Enligt 2 mom. skall det i stadgarna finnas en bestämmelse om på vilket sätt antalet representanter som handelskamrarna väljer till Centralhandelskammarens delegation bestäms i proportion till antalet medlemmar i handelskamrarna. Centralhandelskammarens delegation skall bestå av de representanter som handelskamrarna väljer. Valet av representanter skall grunda sig på antalet medlemmar i handelskamrarna. Avsikten är inte att i stadgarna ändra den grund som bestäms i 14 § i den nuvarande handelskammarförordningen, dvs. att varje handelskammare för de första tvåhundra samfundsmedlemmarna, enskilda näringsidkarna som är medlemmar eller föreningsmedlemmarna som främjar näringsverksamhet väljer fyra representanter samt dessutom för varje påbörjat antal av tvåhundra medlemmar en representant.

Dessutom skall det i stadgarna finnas en bestämmelse om att Centralhandelskammarens delegation fattar beslut om handelskam-

rarnas och Centralhandelskammarens inbördes betalningsandelar. Enligt 16 § handelskammarförordningen fattas beslut om ändring av handelskamrarnas betalningsandel med kvalificerad majoritet vid Centralhandelskammarens delegations möte. Till denna del är det inte fråga om ett privaträttsligt avtal utan om ett förvaltningsbeslut varom en bestämmelse skall ingå i Centralhandelskammarens stadgar och som skall vara förpliktande för både handelskamrarna och Centralhandelskammaren. Detta motsvarar det förfarande som för närvarande anges i handelskammarförordningen.

5 §. *Utseende av skiljemän som anges i lagen om aktiebolag.* Enligt 1 mom. skall en skiljenämnd som verkar i anslutning till Centralhandelskammaren ha till uppgift att utse de skiljemän som anges i lagen om aktiebolag. Bestämmelsen motsvarar 19 § 1 mom. 2 punkten handelskammarförordningen. Centralhandelskammarens offentliga uppgift täcker de fall som baserar sig på lagen om aktiebolag. De förslag till bestämmelser som gäller nämndens verksamhet och sammansättning omfattar endast de offentliga uppgifter för Centralhandelskammaren som regleras i 16 kap. 5 § lagen om aktiebolag. Således gäller 5 och 6 § i förslaget alltså inte ett skiljeförfarande som baserar sig på ett frivilligt avtal. Nuförtiden utser Centralhandelskammarens skiljenämnd skiljemännen förutom vid sådana inlösningstvister som avses i lagen om aktiebolag också vid tvister inom näringslivet. I fråga om dessa andra uppgifter för nämnden skall förfarandena också i fortsättningen anges i nämndens stadgar.

I 2 mom. finns bestämmelser om nämndens sammansättning. Nämnden har en ordförande och en vice ordförande samt fem till sju andra medlemmar. Dessa skall vara personer som åtnjuter allmänt förtroende och har kännedom om näringslivet. Ordföranden, vice ordföranden och två andra medlemmar skall ha avlagt juris kandidatexamen. Två av juristmedlemmarna skall ha den behörighet som fordras för domartjänst.

I 3 mom. finns bestämmelser om skiljenämndens beslutförhet och röstningsförfarande.

6 §. *Förfarandet för utseende av skiljemän samt kostnaderna.* Nämnden kan anses utöva

offentlig makt i de fall då den utser skiljemännen enligt lagen om aktiebolag och nämndens beslut kan betraktas som förvaltningsbeslut. Av denna anledning bestäms det i paragrafen med tanke på kraven på god förvaltning att på behandlingen av ärenden i skiljenämnden tillämpas bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande, språklagen (148/1922) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. På skiljenämndens medlemmar och funktionärer tillämpas också bestämmelserna om straffrättsligt tjänstansvar.

I 2 mom. finns bestämmelser om Centralhandelskammarens rätt att ta ut avgifter för att täcka de kostnader som förorsakas av att nämnden utser skiljemännen. För de kostnader som medförs av skiljenämndens verksamhet svarar Centralhandelskammaren som också fastställer grunderna för arvodena till nämndens ordförande och medlemmar.

7 §. *Registeranmälningar.* Enligt 1 mom. skall en förening i enlighet med föreningslagen antecknas i det av Patent- och registerstyrelsen förda föreningsregistret när tillståndet att grunda handelskammaren har beviljats. I och med det blir handelskammaren såsom registrerad förening en juridisk person. Genom att de uppgifter som gäller en handelskammare och Centralhandelskammaren är offentligt tillgängliga tryggas man öppenheten i fråga om deras verksamhet och ger var och en möjlighet att erhålla uppgifter om handelskamrarnas och Centralhandelskammarens verksamhet och ekonomi.

I registret görs dock en separat anteckning om att föreningen fungerar som handelskammare. På så sätt kunde handelskamrarna tekniskt utgöra en separat del av föreningsregistret. Patent- och registerstyrelsen skall ha ansvaret för de tekniska detaljerna i samband med upprättandet av registret.

I 9 kap. föreningslagen och i föreningsregisterförordningen (506/1989) finns bestämmelser om de uppgifter som skall antecknas i föreningsregistret. Förutom de uppgifter som avses i dessa skall enligt 2 mom. anmälningar göras om de organ vid Centralhandelskammaren och en handelskammare som har tillsatts för att sköta de uppgifter som avses i 2 §.

Dessutom skall Centralhandelskammaren

och handelskamrarna årligen lämna in bokslutet och revisionsberättelsen för registrering. Denna skyldighet att lämna in bokslutet för registrering motsvarar 3 kap. 9 § bokföringslagen (1336/1997), där det ingår bestämmelser om bland annat aktiebolagens anmälningsskyldighet. Skyldigheten att lämna in revisionsberättelsen för registrering motsvarar 3 kap. 12 § 1 mom. bokföringslagen. Handelskamrarna är alltså alltid oberoende av storleken skyldiga att lämna sina bokslut in för registrering. Handelskamrarnas och Centralhandelskammarens balansspecifikationer eller specifikationer av bilageuppgifterna skall enligt förslaget inte anmälas för registrering.

Handelskamrarnas och Centralhandelskammarens skyldighet att lämna uppgifter till föreningsregistret skall således vara mera omfattande än vad föreningslagen förutsätter.

Enligt 3 mom. skall handels- och industriministeriet efter att ha dragit in tillståndet för en handelskammare göra en anmälan därom till Patent- och registerstyrelsen, som skall stryka anteckningen om att föreningen fungerar som handelskammare ur registret.

Handelskammaren skall kunna fortsätta sin verksamhet som registrerad förening eller den kan upplösas enligt föreningslagen. Den skall dock inom tre månader från det att anteckningen har strukits ur registret göra en anmälan till Patent- och registerstyrelsen om ändring av stadgar och namn. En dylik förening skall inte längre vara Centralhandelskammarens medlemssamfund och den skall inte kunna använda namnet handelskammare så som avses i 7 §.

8 §. *Bokföring och revision.* I 1 mom. anges för klarhetens skull att en handelskammare och Centralhandelskammaren är bokföringsskyldiga.

Enligt 2 mom. skall av en handelskammare och Centralhandelskammarens bokslut framgå beloppet av de avgifter som har tagits ut för skötseln av revisionsuppgifterna samt de utgifter som har förorsakats av skötseln av revisionsuppgifterna. I 13 § lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler föreskrivs att de avgifter som tas ut för deltagande i mäklarprovet får högst motsvara kostnaderna för arrangerandet av provet. Av

Centralhandelskammarens bokslut skall framgå att bestämmelsen ovan har iakttagits. Uppgifterna i fråga skall grunda sig på de uppgifter som fås från respektive handelskammare och Centralhandelskammarens bokföring och kalkylering enligt kostnads slag. För att verksamhetens offentliga trovärdighet skall kunna säkerställas framläggs dessa uppgifter som bilageuppgifter till bokslutet och de skall i enlighet med 7 § anmälas för registrering i samband med bokslutet.

Enligt 3 mom. skall en handelskammare och Centralhandelskammaren ha minst två CGR- eller GRM-revisorer.

9 §. *Rätt att använda benämningen handelskammare.* Enligt paragrafen skall användningen av benämningen handelskammare eller centralhandelskammare på samma sätt som för närvarande vara tillåten för de sammanslutningar vilkas verksamhet regleras med denna lag. Avsikten är att man på detta sätt förhindrar att benämningen används på ett vilseledande sätt i samband med annan verksamhet än sådan som är reglerad i denna lag. Förbudet skall också gälla användning i Finland av en sådan benämning på andra språk än finska och svenska som avser handelskammare. Avsikten med detta är att med tanke på skötseln av de offentliga uppgifter som har ålagts sammanslutningarna trygga den tillförlitlighet som är anknuten till benämningen handelskammare.

Eftersom lagen skall gälla endast handelskammare som är verksamma inom Finlands territorium, förhindrar bestämmelsen inte användningen av namnet handelskammare i fråga om en handelskammare mellan två stater. Avsikten är inte heller att förhindra att de nuvarande juniorhandelskamrarna använder benämningen.

10 §. *Ändringssökande.* Enligt paragrafen skall ändringssökandet gälla de beslut om grundande av en handelskammare och om återkallande av ett tillstånd vilka handels- och industriministeriet har fattat med stöd av den föreslagna lagen. Eftersom dylika beslut på grund av deras karaktär kan jämföras med förvaltningsbeslut som fattas av andra förvaltningsmyndigheter, skall ändring i besluten sökas hos förvaltningsrätten. Till övriga delar skall vid ändringssökande iaktas de bestämmelser som ingår i de speciallagar

som reglerar en handelskammarens och Centralhandelskammarens verksamhet. Dylika specialbestämmelser som gäller ändringssökande ingår i revisionslagen, lagen om aktiebolag samt lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler. Föreningslagen innehåller de allmänna bestämmelserna om ett föreningsbesluts ogiltighet som är beroende av klander och nullitet samt om sökande av ändring i Patent och registerstyrelsens beslut.

11 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. finns bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdande och i 2 mom. bestämmelser om upphävande av handelskammarförordningen jämte ändringar.

Enligt 3 mom. kan åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft. Dylika åtgärder kan vara bland annat utarbetande av handelskamrarnas eller Centralhandelskammarens stadgar och förhandsgranskning av dem vid Patent- och registerstyrelsen.

12 §. *Övergångsbestämmelse.* Centralhandelskammaren och de handelskammare som har erhållit tillstånd med stöd av handelskammarförordningen antecknas i föreningsregistret på det sätt som anges i 7 §, om de registrerar sig inom tre månader från det att lagen har trätt i kraft.

2. **Ikraftträdande**

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

3. **Lagstiftningsordning**

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag. Detta förutsätter att det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Genom förslaget anförtros handelskamrarna eller Centralhandelskammaren inga offentliga uppgifter utan bestämmelser därom finns i speciallagar. I 4 och 5 § har inkluderats bestämmelser om Centralhandelskammarens skiljenämnd och förfarandet därvid för den del det gäller skötseln av offentliga uppgifter enligt lagen om aktiebolag.

När förslaget bereddes ansågs det att lagförslaget kan behandlas i den ordning som gäller för stiftande av vanlig lag.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Handelskamarlag

I enlighet med riksdagen beslut föreskrivs:

1 §

Handelskamrarna och Centralhandelskammaren

En handelskammare är en medlemssammanslutning i Centralhandelskammaren, och dess verksamhetsområde är det distrikt som Centralhandelskammaren har fastställt för den. Handelskammaren skall utveckla verksamhetsförutsättningarna för näringslivet inom sitt verksamhetsområde samt sköta de offentliga uppgifter som har föreskrivits för den eller ålagts den.

Centralhandelskammaren är en sammanslutning som består av handelskamrarna och som verkar som handelskamrarnas gemensamma organ och stöder handelskamrarna vid skötseln av de uppgifter som ankommer på dem. Centralhandelskammaren utvecklar verksamhetsförutsättningarna för näringslivet i hela landet, beviljar förtjänsttecken som Finlands näringslivs erkänsla och sköter de offentliga uppgifter som ålagts den.

Om inte annat bestäms i denna lag, tillämpas föreningslagen (503/1989) på handelskamrarna och Centralhandelskammaren.

2 §

Handelskamrarnas och Centralhandelskammarens offentliga uppgifter

En handelskammare har till uppgift att

1) sköta de uppgifter som den har ålagts i revisionslagen (936/1994) samt

2) bestyrka handlingar i utrikeshandeln då en sådan uppgift har ålagts den i eller med stöd av lag.

Centralhandelskammaren har till uppgift att

1) sköta de uppgifter som den har ålagts i revisionslagen,

2) utse skiljemännen i de situationer om vilka särskilt bestäms i lagen om aktiebolag (734/1978) samt

3) sköta de uppgifter som den har ålagts i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000).

3 §

Tillstånd att grunda en handelskammare

Tillstånd att grunda en handelskammare beviljas på framställning av Centralhandelskammaren av handels- och industriministeriet. Tillstånd kan beviljas en sammanslutning som har ekonomiska och funktionella förutsättningar att sköta de offentliga uppgifter som en handelskammare har ålagts.

Till Centralhandelskammarens framställning skall fogas sammanslutningens stadgar och den fastställelse av verksamhetsområdet som avses i 1 § 1 mom. samt en utredning om att sammanslutningen uppfyller de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges i 1 mom.

Handels- och industriministeriet kan återkalla det tillstånd som avses i 1 mom., om de väsentliga förutsättningarna för att ge tillstånd inte längre uppfylls.

4 §

Centralhandelskammarens delegation

Vid Centralhandelskammaren utövas den beslutanderätt som tillkommer föreningsmöten av en delegation bestående av representanter som har valts av handelskamrarna.

Centralhandelskammarens stadgar innehåller bestämmelser om hur antalet representanter som en handelskammare väljer till Centralhandelskammarens delegation bestäms i

proportion till antalet medlemmar i handelskammaren samt om hur delegationen fattar beslut om handelskamrarnas och Centralhandelskammarens inbördes betalningsandelar och om ändring av dem.

5 §

Utseende av skiljemän som avses i lagen om aktiebolag

Centralhandelskammarens delegation tillsätter för tre år i sänder en nämnd som har till uppgift att utse de skiljemän som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten.

Nämnden har en ordförande, vice ordförande samt minst fem men högst sju andra medlemmar, som skall åtnjuta allmänt förtroende och ha kännedom om näringslivet. Ordföranden, vice ordföranden samt två av de övriga medlemmarna skall ha avlagt juris kandidatexamen, och två av dem skall ha behörighet för domarämbete.

Nämnden är beslutför när utom ordföranden eller vice ordföranden minst tre andra medlemmar är närvarande. Om både ordföranden och vice ordföranden är förhindrade eller jäviga, är nämnden beslutför när närvarande är minst fyra andra medlemmar som bland sig utser en medlem med juris kandidatexamen till ordförande. Beslut vid nämndens sammanträden fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika, avgör ordförandens röst.

6 §

Förfarandet för utseende av skiljemän samt kostnaderna

På medlemmarna och de anställda i en nämnd som avses i 5 § tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar då de sköter uppgifter i anslutning till val av skiljemän. På behandling av ärenden i nämnden tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och språklagen (148/1922).

Centralhandelskammaren svarar för nämndens kostnader och fastställer grunderna för arvodena till skiljenämndens ordförande och

övriga medlemmar. Centralhandelskammaren har rätt att hos sökanden uppbära avgift för kostnaderna för utseende av skiljemännen.

7 §

Registeranmälningar

När tillståndet att grunda en handelskammare har beviljats skall handelskammaren utan dröjsmål anmälas för registrering i föreningsregistret. I registret görs då en särskild anteckning om att föreningen fungerar som handelskammare

För registrering skall också anmälas namnen på ordförandena, de övriga medlemmarna och suppleanterna i de organ som en handelskammare eller Centralhandelskammaren har tillsatt för att sköta de offentliga uppgifter som avses i 2 §. För registrering skall också ges in kopior av Centralhandelskammarens och handelskamrarnas bokslut och revisionsberättelser. Bokslutet skall ges in för registrering inom två månader efter det att det har godkänts.

Om handels- och industriministeriet återkallar tillståndet för en handelskammare, gör ministeriet en anmälan om detta till Patent- och registerstyrelsen, som ur föreningsregistret skall stryka anteckningen om att föreningen fungerar som handelskammare. Föreningen skall inom tre månader från det att anteckningen ströks ur registret göra en anmälan om ändring av stadgar och namn till Patent- och registerstyrelsen, som skall behandla ändringsanmälan skyndsamt.

8 §

Bokföring och revision

Handelskamrarna och Centralhandelskammaren är bokföringsskyldiga. I fråga om deras bokföring tillämpas bestämmelserna i bokföringslagen (1336/1997).

Av en handelskammarens och av Centralhandelskammarens bokslut skall framgå beloppet av de avgifter som har tagits ut för skötseln av de uppgifter som anges i revisionslagen och beloppet av utgifterna för skötseln av uppgifterna. Dessutom skall det

av Centralhandelskammarens bokslut framgå att bestämmelsen om avgifter i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler har iakttagits.

En handelskammare och Centralhandelskammaren skall ha minst två revisorer och två revisorssuppleanter, som skall vara revisorer godkända av Centralhandelskammaren eller av en handelskammare. I fråga om revisionen tillämpas i övrigt bestämmelserna i revisionslagen.

9 §

Rätt att använda benämningen handelskammare

Endast en förening om vilken i föreningsregistret har antecknats att den fungerar som handelskammare får använda benämningen handelskammare eller en motsvarande benämning på främmande språk samt endast ett gemensamt organ för handelskamrarna benämningen Centralhandelskammare eller motsvarande benämning på främmande språk.

10 §

Ändringsökande

I ett beslut som handels- och industriministeriet har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos förvalt-

ningsdomstolen med iakttagande av förvaltningsprocesslagen (586/1996).

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200

Genom denna lag upphävs handelskammarförordningen (337/1988) av den 15 april 1988 jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

12 §

Övergångsbestämmelse

Centralhandelskammaren kan fortsätta med sin verksamhet som en sammanslutning som avses i 1 § genom att registrera sig inom tre månader från denna lags ikraftträdande med iakttagande av vad som i 7 § bestäms om registrering av en handelskammare i föreningsregistret.

En handelskammare som vid denna lags ikraftträdande har giltigt tillstånd för sin verksamhet kan fortsätta med sin verksamhet som en sammanslutning som avses i 1 § genom att inom tre månader från det att denna lag har trätt i kraft registrera sig med iakttagande av vad som i 7 § bestäms om registreringen av handelskammare.

Helsingfors den 30 augusti 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Jari Vilén*